

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

9. søndag i treenighetstiden - søndag 21. juli 2024

Prekentekest: Joh 8,2-11

Lesetekst I: Salme 145,9-16

Lesetekst II: 1 Kor 4,3-5

Jesu nåde mot synderen

Dagens preg

Bare Gud kjenner oss ut og inn og vet hva som bor i den enkelte. Derfor er det godt at det er han som skal dømme oss. Vi møter ham som av David beskrives slik: "Herren er god mot alle, barmhjertig mot alt han har skapt." (Sal 145,9).

Prekentekestens plassering

Tekstavsnittet Joh 7,53-8,11 finnes ikke i de eldste manuskriptene vi har til NT, og det er noe uklart når og hvordan det havnet der det nå står i kanon. Bibelforskerne er enige om at det representerer en autentisk Jesus-hendelse og er et pålitelig vitnesbyrd om Jesus og hans nåde mot synderen, men siden det mangler i mange gamle manuskripter er det usikkert om det stod i originalen til Johannesevangeliet. Enkelte manuskripter har det plassert andre steder enn etter Joh 7,52. Det synes også som om teksten i Johannesevangeliet flyter naturlig fra 7,52 til 8,12 uten å ha med vårt avsnitt. Nå er det plassert slik at det setter Jesu møte med kvinnen som var grepet i hor, inn i feiringen av Løvhyttefesten (7,37). Det er trolig ikke nødvendig å legge stor vekt på den konteksten. Jeg utelater den her.

Jesus underviser i templet

Vi møter Jesus en tidlig morgen i templet i Jerusalem, der han sitter og underviser, omtrent som en jødisk rabbi. Mye folk er samlet omkring ham for å lytte til hans undervisning. Det samme finner vi som en generell opplysning hos alle evangelistene. Jesu tale hadde ofte utgangspunkt i GT, og han tolket dette på en måte som folket ikke var vant med fra de skriftlærde og fariseernes side, men som gav gjenklang hos dem. Se Matt 7,28-29. Jesus underviste både ved sjøkanten, på sletter og oppe i fjellene, men også i synagogene, og ikke sjelden i templets forgård.

Fariseerne og de skriftlærde

De skriftlærde ønsket å ramme Jesus på en eller annen måte. Vi møter dem ofte sammen med fariseerne som Jesu hovedmotstandere, helst i de synoptiske evangeliene. Nå kom de sammen med fariseerne til Jesus i templet med en kvinne som var grepet i hor/ekteskaps-

brudd. De avbrøt Jesu undervisning ved å plassere kvinnen foran Jesus og si til ham: ”Mester, denne kvinnen er grepet på fersk gjerning i ekteskapsbrudd. I loven har Moses påbudt oss å steine slike kvinner. Men hva sier du?” (8,4-5). De tiltalte ham på høflig vis som lærer, men sa dette ”for å sette ham på prøve, så de kunne få noe å anklage ham for.” (8,6). Ut fra teksten er det ikke tvil om at kvinnen hadde hatt sex med en annen mann enn sin egen, og at de to var grepet på fersk gjerning i dette. Det betyr trolig at de var blitt observert i selve akten. Kvinnens skyld var udiskutabel, men spørsmålet som melder seg er hvor mannen, som også var skyldig i ekteskapsbrudd, er blitt av.

Moselovens bestemmelser

Fariseerne og de skriftlærde henviste til Moseloven, som hadde forordninger om mange ting som gjaldt ekteskap, skilsmisse, utroskap og voldtekt med mer. Se for eksempel 3 Mos 20,10 og 5 Mos 22,22-24. I mange tilfeller var det dødsstraff for ekteskapsbrudd, både for mannen og for kvinnen, og som regel var straffereaksjonen mot mannen strengere enn mot kvinnen. Det er derfor påfallende at mannen her ikke er med. Det endrer likevel ikke kvinnens skyld i forhold til Moseloven. I 5 Mos 22,22-24 står det spesifisert et tilfelle der steining skal brukes som henrettelsesmetode, men det er vanskelig å belegge at dette skule gjelde alle tilfeller av seksuell utroskap. Når fariseerne og de skriftlærde påstår at ”i loven har Moses påbudt oss å steine slike kvinner”, er det derfor i beste fall en unøyaktig gjengivelse av lovens ord.

Ingen formell rettssak

At de kom til Jesus med kvinnen, må bety at de regnet ham som en som hadde innsikt i Moseloven. Men det ser ikke ut til at de ville ha en formell rettssak mot kvinnen, bare slippe henne løs til mobben hvis Jesus bekreftet deres påstand. I spørsmålet deres har ordet ”du” stor vekt. Ville Jesus underkjenne Moses og lovens ord og på den måten få de religiøse jødene mot seg, eller ville han bekrefte steining og presentere seg som en oppvigler for de romerske herskerne? Det lå spenning i luften. Anklagerne kjente nok på at de hadde funnet et godt testspørsmål. Derfor fortsatte de å spørre da Jesus unnlot å svare.

Jesus skrev på jorden

Til deres spørsmål bøyde Jesus seg til jorden og skrev med fingeren. Ingen vet hva han skrev, men dersom han skrev ord eller bokstaver, er det en rimelig gjetning at han skrev det samme som han svarte dem: ”Den av dere som er uten synd, kan kaste den første steinen på henne.” Etter at han hadde sagt det, bøyde han seg ned igjen og fortsatte å skrive på jorden. Det virker som om han ikke kikket opp for å se hva som skjedde rundt ham før det ble ganske stille og kvinnen stod alene foran ham. Kommentatorene er enige om at Jesus talte generelt da han sa: ”Den av dere som er uten synd”. Han talte ikke spesifikt om ekteskapsbrudd, men om synd generelt. Og fariseerne og de skriftlærde forstod at her kom de til kort. Kanskje var de også redde for å sette i gang en lynsjing som de ikke så rekkevidden av. I alle fall tuslet de stille bort, de eldste først.

Jesus og Moseloven

Jesus forkastet ikke Moseloven. Han innskjerpet den og anvendte den på hjertet. Da måtte tilhørerne erkjenne at de hadde brutt loven, alle som én. De fikk nok med seg selv og sitt eget gudsforhold. Da ble det viktigere å erkjenne egen brist enn å dømme og fordømme andre. Det betyr ikke at Moseloven var forfeilet som instruks for Israelsfolket opp gjennom historien. Den var gitt for å bevare dem i samfunnet med Gud og skulle håndheves etter de

retningslinjer Gud ga dem. Men loven skulle ikke misbrukes til å gjøre de fromme trygge i sin selvgodhet og instruere dem i å trykke de svake ned.

”Heller ikke jeg fordømmer deg”

Kvinnen stod alene foran Jesus. Han rettet seg opp og spurte hvor de andre var. Alle var borte, og kvinnen kunne fortelle Mesteren at ingen hadde fordømt henne. De hadde alle fått nok med seg og sitt. Nå stod hun foran Jesus, den eneste som var fullkommen ren. Den eneste som med rette kunne fordømme henne og kaste den første steinen. Vi leser ikke noe om at kvinnen angret eller bad Jesus om frelse eller syndenes forlatelse. Likevel sa han til henne: ”Heller ikke jeg fordømmer deg. Gå bort, og synd ikke mer fra nå av!” Jesus tilga henne hennes synd, slik han som Guds sønn kunne gjøre. Han gjorde det på grunnlag av det offer for synd han var i ferd med å gi, og som sonet alle menneskers synd til alle tider. Der syndenes forlatelse er, der er liv og salighet, skrev Martin Luther. Det var dette denne kvinnen fikk oppleve i Jesu nærhet. Og samtidig ble hun minnet om at syndenes forlatelse ikke er syndenes tillatelse. Jesus sa: ”Gå bort, og synd ikke mer fra nå av!” Han visste nok at hun kom til å falle i synd også i dagene som lå foran, men han formante henne til å holde seg borte fra syndige vaner og et usedelig liv.

Bård Hauge

Pensjonist, tidligere rektor og NLM-misjonær

baardh@online.no